

RESPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

PAKAITINIO GYDYMO PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRUOSE

DR. AUŠRA ŠIRVINSKIENĖ
RESPUBLIKINIS PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ CENTRAS
DIREKTORIAUS PAVADUOTOJA

APIBRĖŽIMAS

Pakaitinis palaikomasis gydymas metadonu ir buprenorfinu (farmakoterapija opioidiniais vaistiniais preparatais)* – asmenų, sergančių priklausomybe nuo opioidų, tęstinis gydymas, skiriant santykinai stabilias opioidinių vaistinių preparatų dozes, siekiant maksimaliai normalizuoti paciento somatinę ir psichikos būseną, skatinti pozityvius elgesio ir socialinės adaptacijos pokyčius.

*Sąvoka apima visus vaistus, turinčius buprenorfiną kaip pagrindinę veikliąją medžiagą.

PAKAITINIS GYDYMAS (1)

1. Lietuvoje asmenims, turintiems priklausomybę nuo opioidų, pakaitinis gydymas pradėtas taikyti nuo 1995 m.
2. Opioidiniai vaistiniai preparatai pagal indikacijas skiriami gydyti turintiesiems priklausomybę nuo opioidų.
3. Lietuvoje registruoti ir leidžiami naudoti gydymui metadono hidrochloridas (metadonas) ir buprenorfino hidrochloridas (buprenorfinas). Lietuvoje taip pat registruotas ir leistas naudoti gydymui sudėtinis buprenorfino ir naloksono (opiojų antagonistų) preparatas.
4. Opioidiniai vaistiniai preparatai gali būti skiriami abstinencijos sindromui gydyti arba ilgalaikiai farmakoterapijai.

PAKAITINIS GYDYMAS (2)

1. 2004 m. *Jungtinės Tautos priėmė jungtinę poziciją dėl farmakoterapijos taikymo ir, remdamosi mokslo patvirtintais faktais, visapusiškai remia pakaitinio gydymo plėtrą* kaip vieną veiksmingiausių pagalbos metodų priklausomiems nuo opioidų asmenims.
2. 2005 m. *Pasaulio sveikatos organizacija (PSO), atsižvelgdama į pakaitiniam gydymui naudojamų medikamentų efektyvumą, buprenorfiną ir metadoną įtraukė į Keturioliktąjį būtinųjų vaistinių preparatų sąrašą.*
3. *Europos Bendrijų Komisijos 2007 m. balandžio 18 d. ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 2003 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijos:* Pakaitinis gydymas metadonu ir buprenorfinu kartu su psichologine ir socialine priežiūra teikiami visose valstybėse narėse ir per pastarąjį dešimtmetį jų prieinamumas labai padidėjo. Tačiau kai kuriose šalyse tokios paslaugos nevienodai atitinka numatytą jų poreikį. *Turėtų būti užtikrintas tokių paslaugų prieinamumas, mastas ir tvarumas.*

PAKAITINIS GYDYMAS (3)

1. Lietuvoje 1000-čiui švirkščiamų narkotikų vartotojų (ŠNV) tenka 3,45 FM paslaugų teikėjai, kurie yra itin netolygiai pasiskirstę geografiškai ir koncentruojasi Vilniaus mieste.
2. FM paslaugas gaunančių pacientų ir probleminių ŠNV asmenų skaičiaus santykis Lietuvoje yra 0,1.
3. Pagal Pasaulio sveikatos organizacijos, UNODC, UNAIDS Techninėse gaires pateiktas rekomendacijas toks rodiklis atspindi **mažą paslaugų aprėptį** (kai rodiklis mažesnis nei $\leq 0,2$, aprėptis laikoma maža, kai $\geq 0,4$, aprėptis laikoma didele).
4. ŠNV dalis, gaunanti FM paslaugas, yra 10,6 proc. (kai ŠNV dalis, gaunanti FM paslaugas, yra ≤ 20 proc., **FM paslaugų prieinamumas laikomas mažu**; jei rodiklis yra $>$ nei 40 proc., tokio lygio prieinamumas laikomas aukštu).

Opioid substitution therapy
saves lives—it's official!

► Satellite session

Reed Messe Vienna, Hall C, Mini Room 4
Sunday, 18 July

Priklausomybės nuo opioidų gydymo metadonu metodika

Emilis Subata, Vita Danilevičiūtė, Virginija Adomaitienė,
Raimonda Matulionytė, Stefa Naujokienė, Aušra Malinauskaitė

Guidelines for the Psychosocially
Assisted Pharmacological Treatment
of Opioid Dependence

Gydymą reglamentuoja:

1. 2014 m. liepos 16 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-819 „Dėl „2007 m. rugpjūčio 6 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-653 „*Dėl pakaitinio gydymo skyrimo ir taikymo priklausomybei nuo opioidų gydyti ir pakaitinių opioidinių vaistinių preparatų išrašymo, išdavimo, laikymo ir apskaitos asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašų patvirtinimo*“ pakeitimo. (Vadovautis aktualia redakcija)
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos įsakymas 2014 m. gegužės 12 d. Nr. V-556 dėl 2006 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1051 „*Dėl Vaistinių preparatų laikymo ir įtraukimo į apskaitą asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo*“ pakeitimo. (Vadovautis aktualia redakcija)
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas „*Dėl ambulatorinių priklausomybės ligų gydymo paslaugų teikimo reikalavimų aprašo patvirtinimo*“, 2015 m. gruodžio 22 d. Nr. V-1496

Farmakoterapija metadonu

Organizuojant ir teikiant pakaitinio gydymo opioidiniais vaistais paslaugas, siekiama:

- sudaryti galimybę nuo opioidų priklausomiems asmenims sumažinti ir (ar) nutraukti švirkščiamųjų narkotikų ir gydytojo neskirtų psichoaktyvių medžiagų vartojimą;
- sumažinti ligos atkryčio riziką;
- skatinti rūpintis ir gerinti savo fizinę sveikatą ir psichikos būklę, socialinę adaptaciją;
- skatinti integruotis į visuomenę.

Farmakoterapija metadonu

Siekama **pritraukti** narkotikus vartojančius **asmenis gydyti asmens sveikatos priežiūros įstaigose**, sudarant sąlygas **efektyviau gydyti gretutinius susirgimus, švirkštimosi komplikacijas**.

Taip pat svarbu sudaryti sąlygas geresnei narkotikus vartojančių **nėščių moterų priežiūrai ir pagerinti ŽIV infekuotų priklausomų nuo narkotikų asmenų antiretrovirusinio gydymo efektyvumą**.

Pagrindiniai pakaitinio gydymo privalumai

Kontakto užmezgimas su aktyviais narkotikų vartotojais;

Sumažina sveikatos priežiūros išlaidas sumažindamas perdozavimo, infekcinių ligų, traumų bei ligų ir naudojimosi ligoninės paslaugomis tikimybę;

Visuomenėje **sumažėja narkotikų vartojimas, išmetamų švirkštų/adatų, su narkotikais susijusių nusikaltimų ir su sveikatos priežiūra, teisėsauga bei baudžiamuoju teisingumu susijusios išlaidos**;

Sumažina neigiamą viešai vartojamų narkotikų poveikį vietos verslui ir sukuria palankesnę aplinką turizmui ir ekonomikos plėtrai.

AČIŪ UŽ DĒMESI.

el.p. ausra.sirvinskiene@rplc.lt